

Valtuustoaloite: Koulunkäynninohjaajien todellinen tarve selvitettävä

KH 13.11.2023 § 392
555/12.02.01/2023

Tulevaisuuslautakunta on 7.11.2023 § 109 merkinnyt tiedoksi valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen ja esittää vastauksen edelleen kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle. Valtuustoaloite **liitteenä 12**.

Valmistelija	Talous- ja kehittämisjohtaja, vs. hallintojohtaja Tuula Kuvaja, 040 730 0236
Esittelijä	Vt. kaupunginjohtaja Sääreä Marjo Kemijärvi
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto toteaa valtuustoaloitteessa esitettyjen asioiden tulleen selvitettyksi ja valtuustoaloite katsotaan loppuun käsitellyksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

TL 07.11.2023 § 109

Valtuustoaloite **liitteenä 6**.

Perusopetuksessa tuen tarve on lisääntynyt vuosien saatossa. Aivan kuten Honkasen ym. valtuustoaloitteessa todetaan, lapsilla on entistä enemmän haasteita oppimisessa, itsesääätelyssä, keskittymisen ja tarkkaavaisuuden ylläpitämisessä sekä vuorovaikutuksessa. Tilastokeskuksen mukaan tehostettua tai erityistä tukea saavien oppilaiden osuus perusopetuksen oppilaiden määrästä kasvaa vuosittain yli prosenttiyksikön verran edelliseen vuoteen verrattuna.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja sen tarve

Perusopetuslain (16-17§) mukaan oppilaan tulee saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin silloin, kun tuen tarvetta ilmenee. Tuen tarpeen ilmetessä koulussa suunnitellaan huoltajan kanssa yhteistyössä tukitoimet, joilla pyritään vaikuttamaan oppilaan oppimiseen ja koulunkäynnin haasteisiin. Tukimuotoja on erilaisia. Sopiva luokkakoko on oppimisen ja koulunkäynnin tuen lähtökohta. Muita tukimuotoja ovat mm. tukiopeus, laaja-alainen erityisopetus, koulukuraattorin tuki, eriyttäminen, jakotunnit, resurssiopettajan tuki, erityisopetuksen pienryhmän tuki, jopo -luokan tuki, erityiset opetusjärjestelyt, oppiaineiden yksilöllistäminen sekä koulunkäynninohjaajan tuki ja tietenkin oman opettajan tarjoama tuki. Kemijärven kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmassa on sivuilla 78-95 määritelty oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2022 Suomessa 13,9 % peruskoulun oppilaista sai tehostettua tukea. Erityistä tukea sai 9,7 % perusopetuksen oppilaista. Kemijärvellä tehostettua tukea saa noin 14,2 % perusopetuksen oppilaista ja erityistä tukea saa 9,1 % perusopetuksen oppilaista. Tieto oppilaan saamasta erityisestä tuesta on salainen, joten oppilaiden tunnistettavuuden nimissä taulukkoa erityisen tuen oppilaiden luokakohtaisista määristä ei voi tehdä.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen resurssit

Tilastokeskuksen (2019) mukaan luokkien keskikoko on Suomessa vuosiluokilla 1-6 18,9 oppilasta. Vuosiluokilla 7-9 keskikoko on 16,9 oppilasta. Kemijärvellä luokkien 1-6 keskimääräinen ryhmäkoko on 17,4 ja luokkien 7-9 keksimääräinen ryhmäkoko on 17,6 oppilasta. Kemijärvellä yhtä luokkaa kohti laaja-alaisen erityisopettajan resurssia on noin 3-5 oppituntia viikossa. Jakotunteja on jokaisella alakoulun luokalla 3-5, luokkakoosta riippuen. Resurssiopettajan tukea on luokka-asteille 1-6 varattu 1-2 tuntia luokkaa kohden viikossa. Luokilla 7-9 tukea resurssiopettajan tuki keskittyy usein matemaattisten aineiden sekä kielten tunneille. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan yhtä koulukuraattoria kohden saa olla enintään 670 oppilasta. Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukio-opetuksen yhteenlaskettu oppilasmäärä on Kemijärvellä noin 570 ja kuraattoriresurssi on noin 1,3 henkilöä.

Hillatien koululla toimii 18 koulunkäynninohjaajaa. Valtuustoaloitetta jätettäessä lukumäärä oli 17. Pääsääntöisesti voidaan todeta, että yhden ohjaajan työpanos on jaettu kahteen perusopetusryhmään. Esimerkiksi yksi ohjaaja hoitaa 5A ja 5B -luokkien ohjaajatarpeen hänelle tehdyn työjärjestyksen mukaan. Näin yhteen luokkaan saadaan koulunkäynninohjaajan työpanosta noin 10-15 tuntia viikossa. Erityisopetuksen pienryhmissä sekä joustavan perusopetuksen ryhmässä on yksi-kaksi koulunkäynninohjaajaa joka tunnilla, riippuen ryhmästä. Oppilaan koulupäivä on lyhyempi, kuin työntekijän työpäivä. Tämänhetkisellä koulunkäynninohjaajaresurssilla saadaan hoidettua myös oppilaiden koulupäivän ulkopuolelle sijoittuvat työtehtävät. Mikäli ohjaajamäärä tästä merkittävästi kasvaisi, ei oppilaiden koulupäivän ulkopuolelle tai oppilaiden loma-ajoille löytyisi tarkoituksenmukaista tekemistä.

Tässä taulukossa on esitetty koulunkäynninohjaajien määrä eri luokkatasoilla:

Luokkataso	Koulunkäynninohjaajien määrä	Luokka	Koulunkäynninohjaajien määrä
1 ABC	3	Jopo	1
2 AB	1	A	1
3 ABC	1,5	B	2
4 ABC	2	C	1
5 AB	1	D	2
6 ABC	1,5		
7-9 lk	1		

Koulunkäynninohjaajaresurssin riittävydestä keskusteltaessa on hyvä luoda katsetta myös muiden kuntien resursseihin. Koulunkäynninohjaajamäärien vertailu on haasteellista, koska kunnissa on esimerkiksi eri määrä kouluyksiköitä tai koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistapa kunnissa poikkeaa. Yhtenä vertailutapana on koulunkäynninohjaajien määrä suhteessa oppilasmäärään. Seuraavassa taulukossa on esitetty vertailutietoa Pohjois-Suomen kunnista.

Kunta	Oppilaita perusopetuksessa	Koulunkäynninohjaajien määrä perusopetuksessa	Oppilaita yhtä koulunkäynninohjaajaa kohden
Kemijärvi	468	18	26
A	6084	105	58

B	605	17	36
C	245	8	31
D	210	10	21
E	195	8	24
F	650	21	31

Seuraavassa taulukossa on esitetty vertailutietoa muista noin 7000 asukkaan kunnista Suomessa.

Kunta	Oppilaita perusopetuksessa	Koulunkäynninohjaajien määrä perusopetuksessa	Oppilaita yhtä koulunkäynninohjaajaa kohden
G	720	25	29
H	820	30	27
I	500	23	22
J	820	38	22

Vertailun perusteella voidaan todeta, että Kemijärven kaupungin koulunkäynninohjaajaresurssi on samassa linjassa muiden samankokoisten kuntien koulunkäynninohjaajaresurssien kanssa. Pohjois-Suomen kuntiin verrattuna Kemijärven tilanne on hieman keskiarvoa parempi.

Kemijärvellä osa koulunkäynninohjaajista työskentelee osa-aikaisesti omasta toiveestaan. Kemijärvi lähtökohtaisesti palkkaa koulunkäynninohjaajat kokoaikaisiksi. Muutama osa-aikaista työtä tekevä työntekijä ei vaikuta isossa kokonaisuudessa luokkiin tarjottavaan koulunkäynninohjaajaresurssiin merkittävästi, sillä työntekijän osa-aikatyön mahdollistamat työtunnit sijoitetaan oppilaiden koulupäivän ajalle. Lisäksi osa-aikaisten työntekijöiden resurssia ei sidota esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoimintaan. Aiheen tiimoilta eri kuntiin tehdyn kartoituksen perusteella on enemmän sääntö kuin poikkeus, että kunnassa iso osa koulunkäynninohjaajista työskentelee osa-aikaisena työnantajan päätöksellä. Osa-aikaprosentit vaihtelevat pääsääntöisesti välillä 60-80 %.

Erityisopetuksen pienryhmien tilanne

Hillatien koululla toimii neljä erityisopetuksen pienryhmää. Yhteensä ryhmissä on 37 oppilasta. Lukuvuoden alussa pienryhmissä oli tilaa neljälle oppilaalle. Tällä hetkellä tilaa on kahdelle uudelle oppilaalle. Kevätlukukauden 2023 päätteeksi oppilaille, joilla katsottiin olevan ehdoton pienryhmän tarve, tarjottiin mahdollisuus pienryhmäsiirtoon. Koska pienryhmätarve tunnetusti koko ajan kasvaa, voi tulevaisuudessa tulla ajankohtaiseksi keskustelu uudesta pienryhmästä.

Johtopäätökset

Valtuustoaloitteessa korostetaan, että opetuksen järjestäjän tulee selvittää koulunkäynninohjaajien todellinen tarve. Tarvetta on haasteellista selvittää nykyistä tarkemmin. Koulunkäynninohjaajien sijoittelu luokkiin tapahtuu rehtorin toimesta ja perustuu rehtorin ja opettajien oppilaantuntemukseen. Yksin tehostetun tai erityisen tuen oppilaiden pedagogiset asiakirjat eivät kerro kaikkea koulunkäynninohjaajan tarpeesta, sillä myös yleisen tuen oppilaat tarvitsevat ja hyötyvät luokkakohtaisen ohjaajan tuesta ja ovat siihen oikeutettuja. Lisäksi joidenkin oppilaiden tuen tarpeeseen voidaan vastata tehokkaammin muilla tukitoimilla, kuin koulunkäynninohjaajan tuella.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen eri muotojen käyttöä ja tarvetta seurataan jatkuvasti. Tarvittaessa opetuksen järjestäjän tulee reagoida kasvaneeseen tuen tarpeeseen järjestelmällä olemassa olevaa resurssia uudelleen tai lisäämällä resurssia. Tätä tarkastelua tehdään jatkuvasti eri tukimuotojen osalta. Koulunkäynninohjaajien osalta vuoden 2023 lisätalousarvioon kuului kahden koulunkäynninohjaajan palkkakulut, koska perusopetus kasvoi valmistavan opetuksen päättymisen seurauksena. Nämä palkkarahat on lisätty myös vuoden 2024 talousarvioon siten, että kyseiset tehtävät voidaan tulevaisuudessa vakinaistaa.

Valmistelija	Tulevaisuusjohtaja Ilpo Tervonen, 040 624 5300
Esittelijä	Tulevaisuusjohtaja Tervonen Ilpo Kemijärvi
Päätösehdotus	Tulevaisuuslautakunta merkitsee vastauksen valtuustoaloitteeseen tiedoksi ja esittää sitä edelleen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.